

Marian Munteanu: „Fără Piața Universității, am fi avut soarta Moldovei”

Autor: [George Rădulescu](#) (Ad.)

Cum ar fi arătat România de astăzi fără „fenomenul Piața Universității”? Marian Munteanu, cel care a fost recunoscut de tinerii anilor ‘90 drept lider incontestabil al „Zonei libere de neocomunism”, spune că am fi trăit asemenea basarabenilor sub regimul Voronin.

Marian Munteanu spune că a greșit mergând pe mâna elitelor românești.

Cert este, însă, că evenimentele de acum 19 ani au încurcat planurile celor care de abia preluaseră puterea, arătându-le că tocmai s-a născut o generație ce poate reacționa la abuz. „La masa Adevărului”, Marian Munteanu a rememorat evenimentele care i-au adus notorietate și a tras câteva concluzii asupra a ceea ce se întâmplă acum în spațiul public.

Fostul lider al studenților mai spune că i s-a propus să colaboreze cu Securitatea, dar că a refuzat și că nu este „omul lui Măgureanu”, așa cum s-au grăbit „prieteni” să-l acuze.

Fostul lider al studenților din anii ‘90, Marian Munteanu, crede că demonstrațiile de după Revoluție ale tinerilor au constrâns clasa politică românească să accepte linia democrației de tip occidental.

CARTE DE VIZITĂ

- S-a născut la 19 iunie 1962, la Grădiștea, Giurgiu.
- Licențiat în Litere, specializarea română-portugheză (1991).
- A condus demonstrația studențească din Piața Universității (1990).
- Doctor în etnologie și folclor (2005) cu teza „Folclorul detenției - Ideea de libertate în cultura tradițională românească”.
- Este profesor asociat la Facultatea de Litere a Universității București.
- A lucrat ca expert în resurse umane și management la diferite firme de consultanță.

„Marea campanie a minciunii continuă”

Adevărul: Ce a mai rămas din „fenomenul Piața Universității” după aproape 20 de ani?

Marian Munteanu: După evenimentele din ‘90 mi-a spus cineva – trebuie să verificăm prin arhive - că în apropierea locului din Piața Universității a fost cândva, demult, o biserică. Dar ceea ce este absolut tulburător este hramul bisericii. Ce hram credeți că avea? Sfânta Varvara. Patroana minerilor! E ceva așa... te cutremură.

Prin urmare, minerii au făcut un sacrilegiu...

Ei au fost, sârmanii, un fel de victime. Statul și-a bătut joc de ei... Au fost mințiți, manevrați... Dar au și greșit, au și ei partea lor de vină, săracii.

Ați aflat ce li s-a spus atunci?

Uitați-vă în arhiva „Adevărul” din 13-14 iunie. Pagini întregi, nesemnate. În loc de semnătură scrie „Reporterii Adevărul aflați la datorie”. Ziarul pretindea că Bucureștiul era în dezastru, că e lovitură de stat... Normal că ăia (minerii – n.r.) când au citit – li s-au dat gratuit ziarele – au crezut că, gata, în România, în București, e război civil. Și, abil instigați, ce și-au zis? „La luptă, să apărăm patria!”

Le era frică să nu vină legionarii înapoi...

Se spunea că s-ar fi arborat „steagul verde” pe nu știu ce clădire de stat. O tâmpenie...

Erau și dezinformări, cum că aveai droguri și arme, că se făcea contrabandă, se falsificau bani...

În acea perioadă, marea învrăjbire, marea campanie a minciunii – încurajată de noii reprezentanți ai puterii de stat – a atins paroxismul. S-au inoculat neadevăruri, neîncredere, dihonie în toată societatea. Cumplită campanie... Ea continuă, e încă activă pe anumiți vectori.

Vă dau câteva exemple. Asocierea lor poate părea, la prima vedere, forțată dar veți vedea că există o anumită conexiune logică. O parte din dosarul lui Petre Țuțea a și fost publicat. O să vedeți acolo cum prezentau ofițerii respectivi ca prioritate compromiterea anturajului lui Petre Țuțea. Odios! Nu trebuia compromis doar el, ci și toți cei din jurul lui. Imediat după decembrie 1989 erau puse afișe prin Universitate cum că Liga Studenților ar fi fost o organizație legionară.

Mai târziu, o altă diversiune oribilă, de data aceasta în Piața Universității: persoane neidentificate au

multiplicat o fotografie a actorului Dragoș Pâslaru, dintr-un film în care acesta jucase rolul unui legionar. (Dragoș era în conducerea Asociației „21 Decembrie“ – cea autentică, fără nicio legătură cu ce e acum. Atunci, „21 Decembrie“ însemna Dragoș Pâslaru, juristul Lucian Mihai, sculptorul Alexandru Nancu... Alți oameni!) Fotografiile alea erau prezentate ca și cum Dragoș Pâslaru ar fi venit în cămașă verde în timpul demonstrației.

Era o imagine din film. Au fost foarte multe lucruri de genul ăsta în Piața Universității: că avem droguri, că avem arme, că avem bani de la politicieni sau de la servicii secrete occidentale. În cazul meu, acești vectori de atac au fost utilizați până astăzi, probabil de oameni din aceeași familie instituțională și morală cu propagandiștii din 1990: că aș fi extremist, că aș vinde armament, că aș avea mulți bani, evident din afaceri mari și dubioase... Același tip de minciuni, la fel de mizerabile ca și cei care le vehiculează.

„Se promovează un gen de apartheid cultural“

Credeți că mai sunteți ținut sub observație?

Probabil că da, de vreme ce mai sunt câțiva care se ostenesc să scrie despre mine aceste aberații. Dar nu asta mă deranjează. Mă deranjează ce se întâmplă cu noi toți, căci aceste nenumărate campanii de dezinformare au creat probleme grave la scara întregii societăți. E o permanentă învrăjbită în care toți sunt instigați împotriva tuturor.

Și astfel este în mod sistematic blocată orice formă de coagulare, de orice tip. Oamenii nu mai au acces la dialog real. Foarte mulți „lideri de opinie“ promovează un gen de „apartheid cultural“. Adică: „noi avem dreptate, iar ceilalți, dacă nu sunt de acord cu noi, devin automat extremiști, trădători etc.“. Ceea ce este dramatic, pentru că grupurile „combatante“ se anihilează reciproc iar societatea românească rămâne văduvită de resurse și soluții la care nu se poate ajunge decât prin dialog și reconciliere.

E o chestiune făcută deliberat sau ține de educația precară?

Unii au fost manipulați cu abilitate iar la alții poate fi vorba și de calitatea lor umană, a unora care s-au suit, cum se zice, „ca scroafa-n copac“ și nu-și pot gestiona propria poziție.

Practic, discutăm despre clasa politică.

Vorbim despre „elite“.

Avem așa ceva?

Tehnic vorbind, da. Orice societate are o elită compusă din mai multe segmente – politico-administrativ, cultural, academic etc. Masa populației, adică poporul, guvernării, sunt conduși, păstoriți de acele elite. Întotdeauna reamintesc această binecunoscută distincție pentru că nu trebuie să amestecăm lucrurile. De prea multe ori, situația României este prezentată la grămadă: „Noi, românii, suntem incapabili să facem nu-știu-ce!“ „Poporul român nu poate, nu știe...“ Eu nu sunt de acord cu această abordare. Cred că responsabilă pentru această situație din România este tocmai elita. Poporul a fost mai mult decât concesiiv, obedient chiar. A votat, a plătit impozite, n-a făcut răscoale... Și azi, chiar dacă nu mai participă la vot, uite că nu iese în stradă să blocheze România. Urmează direcțiile trasate de elita conducătoare.

În 20 de ani vedeți vreo direcție trasată?

Eu văd una, dar nu este deloc bună.

Care este aceea?

Este aceea a utilizării neprofesioniste – e prea blând termenul – a resurselor. Nu au fost folosite eficient nici resursele umane, nici cele materiale. Au fost risipite. Selecția resurselor umane, absolut vitală pentru orice societate, a fost devastatoare în România. A fost pe dos. Adică uneori aproape că ai senzația – caz de paranoia – că ai de-a face aproape cu o intenționalitate, deși de cele mai multe ori este simplă incompetență. Gradul de impostură în care se află societatea noastră la nivelul ei de sus este dramatic.

Sigur, nu în totalitate.

Există excepții, oameni de anumită calitate, categoric, dar pare-se că domină incompetența, cel mai adesea asociată cu o aroganță absolut năucitoare. Cred că oricine poate enumera destui așa-ziși „lideri de opinie“ care spun și promovează cu tenacitate prostii de-a dreptul cutremurătoare. Să-mi fie cu iertare! Asta trăim!

Vectorii de mesaj sunt cultivați sau e un haos general?

Și, și. Nu știu în ce proporții. Sunt convins că foarte mulți sunt selectați în mod special. Alții au, poate, o anume sinceritate, care poate fi ghicită datorită candorii cu care debitează vrute și nevrute,

pe orice temă, deși se vede cu ușurință că nu dețin decât cunoștințe modeste, la nivel de liceu – sau chiar mai jos. Așa se întâmplă în arii largi ale dezbaterii publice „intelectuale”. Oamenii care habar nu au despre ce e vorba sau au informații secvențiale se pronunță despre teme grave: românitate, identitate, etnicitate, sistem de valori, moralitate...

Cine suntem noi acum ca popor? Ar trebui să ne conturăm o identitate.

Dar o avem. Numai că trebuie să facem distincția între cele două planuri: planul specific comunității etnice în ansamblul ei, care nu se manifestă prin atitudini de marcă ostentativă a identității (ar fi și absurd) și discuția despre identitate. Elementele de identitate pot fi analizate și înțelese de către un observator calificat, care are însă obligația să ia în calcul toate aspectele, cum ar fi configurația comunitară, traseul cultural și spiritual, influențe și așa mai departe.

Un popor nu poate fi definit după ceea ce se întâmplă în 20-50 de ani, pentru că popoarele sunt comunități cu o viață îndelungată. Noi suntem un popor vechi. De aici ne pleacă și anumite calități și puteri, dar și anumite vulnerabilități sau metehne. Din această străvechime nu se nasc numai consecințe spectaculoase, ci își fac loc și unele neplăcute.

De exemplu, o anumită „neglijență” a noastră față de ceea ce reprezintă precizie tehnică sau o anumită reticență față de rigoarea organizațională modernă pot fi considerate defecte, constituind handicapuri în condițiile impuse de o societate industrializată. Pe de altă parte, disponibilitatea specială pentru zonele de tip liric sau religios, o anumită viziune etică profundă, surse de putere spirituală, sunt calități și disponibilități creatoare, insuficient exploatate ...

„Dacă ar dispărea Ortodoxia ne-am prăbuși ca popor”

Ce părere aveți despre discursul lui Dan Puric?

Întâmplarea face să ne cunoaștem de când amândoi eram mai mici. Eu am o părere bună despre el și admir efortul lui de artist și de om care încearcă să construiască un discurs original, de certă valoare estetică și culturală.

Unii se grăbesc să-l eticheteze drept legionar, plasându-i discursul între ciobănașul mioritic și Corneliu Zelea Codreanu.

Sunt unii care nu se mai satură să vorbească prostii. Despre ciobănașul mioritic vorbesc o mulțime de ignoranți, ceea ce e trist pentru o cultură care, cel puțin în această arie, a științelor etnologice, are contribuții remarcabile. Sunt din ce în ce mai mulți cei ce cred că pot „sări” peste capitolul dedicat oralității din istoria culturii și literaturii române, dar se socotesc îndreptățiți să-și dea cu părerea. Că tot ați adus vorba de baladă – în programa școlară se face referire o dată sau de două ori la „Miorița” și la „Meșterul Manole” și cu asta basta.

Copiii părăsesc liceul și nu primesc nicio informație despre câteva milenii de viață culturală a propriului lor popor. E ca și cum grecii ar interzice Iliada! În România nu se mai acordă atenție și sprijin studiului culturii tradiționale, ceea ce este o catastrofă. Școala etnologică românească este ignorată și desconsiderată, și aceasta în condițiile în care patrimoniul cultural tradițional ne recomandă ca una dintre ariile culturale de prim rang ale Europei. Stăm pe un adevărat tezaur și nimeni nu vrea să-l valorifice. Imaginați-vă că aveți în față partitura Simfoniei a IX-a. Beethoven, care întâmplător, când a compus-o, aproape surzise, o avea în minte, o „auzea”.

Chiar și printre muzicieni nu sunt mulți cei care se uită pe partitura unei simfonii și sunt în stare „să audă” melodia în cap. Un tip de performanță extrem de rar. Ce să mai zicem de noi, care nu suntem compozitori sau dirijori? Vedem niște note, poate dibuim ceva pasaje, dar cât de departe suntem de a înțelege o întregă simfonie... Așa și unii intelectuali, când se referă la folclor sau la „Miorița”.

Ei își imaginează că înțeleg, dar, de fapt, comit erori grave de interpretare, din neștiință. „Miorița” este doar una dintre cele 300 de piese care compun simfonia baladescă a poporului român. Din aceste 300 de tipuri, aproape 100 sunt capodopere de același nivel sau de nivel apropiat cu „Miorița” sau „Meșterul Manole”. Or, „comentarii” la care făceați referire nu au citit nici măcar zece din aceste capodopere – cei mai mulți nu înțeleg nici măcar despre ce e vorba în „Miorița”... Nu vă dați seama că astfel de oameni nu cunosc nimic din ceea ce înseamnă cultură tradițională și specific românesc?

Dan Puric vorbește în cunoștință de cauză?

Un artist poate avea, prin capacitatea sa, prin harul său, șansa să rezoneze cu un anumit univers cultural –

nu neapărat să cunoască sau să înțeleagă, rațional vorbind, totul. El poate vibra, cu ființa și sensibilitatea sa, în armonie cu comunitatea căreia i se dăruiește. Cred că Dan Puric ar putea face parte din această

categorie de artiști. Demersul lui, ca act artistic și cultural, mi se pare binevenit și cred că este un om corect în intenții.

Când apare câte un om corect în intenții, așa cum afirmați, dar cu un discurs apropiat de valorile creștin-ortodoxe, intelectualii se cam crispează.

Cred că, cel puțin cei cinstiți, au această reacție fie dintr-o insuficiență înțelegere a lucrurilor, fie, alteori, de teamă ca nu cumva să fie înfierăți ca „naționaliști”. (Nu discut reacția celor rău-intenționați, căci nu mă interesează.) Mulți dintre comentatori confundă lucrurile. Ei văd în credința ortodoxă, componenta

spirituală care face parte din matricea noastră identitară, un factor nociv, care ne blochează, ne menține într-un soi de feudalism perpetuu. Este evident că unii ca aceștia pur și simplu nu cunosc și nu înțeleg Ortodoxia românească.

Ei fac analogii de genul: țară ortodoxă - nereceptivă la transformări moderne, deci o frână în calea progresului. Or, cum dâșii vor „progresul și nimic altceva”, cum spunea binecunoscutul lor mentor, resimt în Ortodoxie un soi de frână, ceea ce este, mă iertați, o prostie. Eventualele „probleme” pe care noi, românii, le avem în confruntarea cu provocările modernității, nu au nicio legătură cu Ortodoxia.

Ele, așa-zisele noastre „probleme”, pleacă, de fapt, dintr-un strat etno-cultural mult mai vechi... Departe de a fi o frână, Ortodoxia este singura noastră salvare, căci ea este izvorul nostru de umanitate și de dumnezeire. Fără ea, mi-e groază să mă gândesc cum am putea fi... Ortodoxia este un fel de înțelegere a lumii și a relației cu Dumnezeu, în care de altfel suntem destul de apropiați de catolici, ba chiar și de unele culte protestante.

Dar neînțelegerea raportului real între spiritualitate și celelalte componente ale naturii noastre îi fac pe cei bine-intenționați să cadă într-o capcană. Pe cei rău-intenționați ... îi știm. Ei Îl urăsc pe Dumnezeu și, nu știu cum se face, dar urăsc în special religia creștină. Pentru ei, orice e apropiat de creștinism e rău. Au altă viziune și sunt incapabili să accepte un dialog sincer, diferențele. Cei care cred în Dumnezeu sunt considerați niște indivizi dubioși și retrograzi.

„Avem atâtea belele pe cap, dar uitate că pe unii îi frământă problema Ortodoxiei”

Avem și multe metehne, ca popor...

Sigur că avem metehne, dar nu pleacă din credință. Calitățile pe care le avem – multe, puține – pleacă de acolo. Dacă ar dispărea această componentă spirituală, ne-am prăbuși ca popor. N-am mai exista. Nu am mai fi noi. Cei care promet aventuri d-astea trimit popoarele spre fundături. Sunt în istorie cazuri de lideri care au vehiculat doctrine ale „puritanismului” rasial, ale „luptei de clasă”, omul „nou”, rasa „pură” și alte sminteli, care știm unde au dus.

Eu consider că popoarele trebuie respectate. Dacă un popor își asumă o anumită dimensiune identitară, și poporul nostru a dat probe strălucite în istorie de asumare a acestei componente, nu trebuie să ne îngrijoreze „problema” Ortodoxiei. Avem foarte multe alte neajunsuri, mai cu seamă ale statalității noastre.

N-avem instituții administrative eficiente, n-avem rezultate economice bune, n-avem un sistem fiscal rezonabil, bolnavii ne mor cu zile, școlile merg din ce în ce mai prost, nici măcar drumuri nu avem... Avem atâtea belele pe cap, dar uitate că pe dâșii îi frământă problema Ortodoxiei.

Și a scoaterii icoanelor din școli...

Iată! Că din cauza icoanelor din școli o fi scăzut PIB-ul. Este penibilă toată campania asta anticreștină, o știm. Unii însă se lasă antrenați în mizeria asta. La zonele de vârf – politice și intelectuale deopotrivă – sunt destui care cad pradă acestei false probleme.

Tinerii sunt receptivi la mesajele care vin de sus.

Relația cu Dumnezeu este problema fiecăruia dintre noi, a familiilor noastre, nu a nu-știu-cărui grupulețe nevrigoase. Nu trebuie să-i preocupe de ce merg oamenii la biserică. Se duc pentru că așa vor ei. E dreptul lor, în definitiv. Problema noastră în mediul laic, social este cum să ne organizăm viețile în așa fel încât să avem parte de normalitate, de decență în viața cotidiană. Nu Biserica este o frână în așa ceva.

De ce Biserica nu e prezentă mai mult în zona publică?

Nu sunt de acord cu cei care au această îngrijorare – uneori exagerată – cu privire la implicarea socială a Bisericii. Biserica nu e sindicat, nu e asociație civică, nu este o fundație de asistență socială. Biserica trebuie să țină slujbe, să boteze, să cunune, să aibă grijă să se păstreze rânduiala vieții sufletești și personale – subliniez: sufletești și personale – a membrilor ei. Pentru aceasta a fost lăsată de Întemeietorul ei și exact din acest motiv oamenii o respectă.

Una dintre cele trei slujiri ale Mântuitorului este cea conducătoare...

Eu cred că partea de conducere e bine să o lăsăm în seama Mântuitorului, singurul îndreptățit să se ocupe de problema conducerii directe și efective. În plus, din câte știu, Biserica are o puternică implicare socială: în opere de caritate, în așezăminte de ajutor pentru săraci. Poate nu e atât de prezentă pe cât am vrea noi. Sunt convins că nu-i perfectă. Perfecțiunea Bisericii stă în componenta divină, căci cea umană, săraca, are multe necazuri. Biserica e formată din noi, oamenii, cu păcatele noastre, cu neputințele noastre.

Or eu nu pot să dau vina pe Biserică pentru că nu face mai multe orfelinate în orașul cutare. Nu pot cere socoteală preotului paroh că nu a făcut destule spitale. El ar putea, la rândul său, întreba: „Dar tu, creștine, cu ce ai contribuit la asta? Că dacă toți din parohie v-ați uni, ați putea face multe.” Deci, ne facem noi datoria de oameni și de creștini? Așa că e mai bine să fim mai rezervați în critici.

Cei care critică uită acest aspect, care mi se pare esențial. Eu, în calitate de creștin, în primul rând nu am drepturi, ci obligații. Și preotul, și episcopul, și patriarhul au obligații, sunt de acord. Dar ceea ce mă îngrijorează pe mine este ceea ce fac eu. Și făcând puțin, nu mă simt îndreptățit să critic pe unul care face mai mult decât mine.

„Nu se controlează votul, se controlează oferta”

Cum vedeți pelerinajul politicianilor în biserici?

Ce-ar putea face preoții? Să-i dea afară din biserică? Rânduiala veche spune să ne rugăm nu numai pentru conducătorii noștri, ci și pentru dușmanii noștri. Biserica, cea ortodoxă cel puțin, are în liturghie rugăciuni pentru strămoși, familie, preoți, armată, dar și pentru conducătorii țării, ca să le dea Dumnezeu deschidere la minte și la inimă să facă fapte bune și folositoare. Așa este ritualul...

De ce i-au pictat în pridvor?

Înseamnă că sunt ctitori. Acum unii ar vrea ca Biserica să nu primească bani de la ăia?! Nu știu ce e mai bine: să faci construcția cu un ctitor considerat de unii nedemn sau să nu o faci deloc? În timpul lui Vasile Lupu, care a fost un mare ctitor, în Moldova, s-au pronunțat vreo 60.000 de condamnări la moarte. Știți care era populația Moldovei? Era sub un milion. Vă dați seama ce genocid s-a produs acolo.

Și este ctitor și patron al culturii. Politicienii, conducătorii au avut adesea multe și mari păcate. Dar nicăieri în societate nu avem de-a face cu oameni

puri. Dacă un om împovărat de păcate, la un anumit moment face o faptă bună, e un lucru pozitiv. Oricum, la Judecată, Mântuitorul îi va despărți pe cei buni de cei răi după criteriile de El știute. Iar în ordinea lumescă se acordă o anumită considerație unor demnitari care nu sunt lideri ai comunității religioase, ci ai statului. Oamenii aceia intră în biserici datorită poziției oficiale din statul român, care nu are legătură cu Biserica.

Absenteismul la vot e o altă dovadă a faptului că falsa apropiere a politicianilor de Biserică nu este acceptată de popor...

Cauza absenteismului este controlul ofertei. Aici e problema. Nu se controlează votul, se controlează oferta. În multe situații nu e important cine și ce alege, ci acela care are posibilitatea să facă propunerile. Dacă cineva vrea să influențeze o alegere, are grijă ca toți candidații să corespundă criteriilor sale. Drama este că în acest proces de selecție, de sus până la nivelurile mai mici, nu se respectă regulile ale eficienței. Asta e diferența între sistemul occidental și al nostru. Acolo, în timp, oamenii au ajuns la o înțelegere a lucrurilor și au o selecție mult mai riguroasă a valorilor. Nu-și mai selectează toți nepoții, rudele, prietenii, pentru că doresc ca lucrurile să meargă bine. Pot să aibă grijă de ei altfel, dar nu-i pun în funcții de decizie, unde este necesară competența reală. Pe mine nu mă deranjează că unii au câștigat bani, că au nu știu ce onoruri, ci eficiența instituțiilor care depind de ei, unde situația este dramatică.

„Elita refuză dialogul”

De ce clasa politică nu înțelege că situația instituțiilor devine din ce în ce mai gravă din cauza imposturii?

Elita cultural-politică românească este în proporție majoritară rezultatul epocii lui Ceaușescu. Elita formată în timpul acela a ajuns acum să fie la nivelul decizional în toate domeniile din România. Or ei nu sunt altceva decât produsul unei selecții făcute atunci, care... să-mi fie cu iertare... Nu mă refer la faptul că erau comuniști, ci la calitate, la competență. Criteriile de performanță au fost grav viciate.

Noi avem o elită înțesată de indivizi cu o pregătire catastrofală, cărora le-a intrat în cap că chiar se pricep. Și Elena Ceaușescu se credea intelectuală. Luați la rând chiar și publicațiile culturale să vedeți ce prostioare se vehiculează. Nu e un lucru rău că se discută, problema e de atitudine... Pe de o parte, precaritatea argumentelor proprii, iar pe de alta, refuzul oricărui dialog.

Societatea civilă nu prea mai există...

Am publicat, mai demult, un articol pe care l-am intitulat „Vatra civică”, în care mi-am permis să atrag atenția asupra celor două mari formațiuni civice ale anilor '90, „Vatra românească” și „Alianța Civică”. Cei mai mulți dintre liderii lor au acționat identic.

Sigur, de pe poziții ideologice diferite, dar în esență aveau același tip de comportament, care a condus la aceleași rezultate. Ca o consecință globală fiind o mare lehamite a oamenilor, când au văzut că mai toți liderii sunt o apă și-un pământ. E una dintre marile noastre probleme. Că elita noastră civică nu a socotit de cuviință să purceadă la o construcție sistematică a spațiului de dialog, de dezbatere, care chiar să reprezinte societatea civilă.

Se operează foarte des în mod exclusivist pe ideea „am ocupat eu terenul, eu sunt specialist, altcineva nu, iar dacă zice cineva altceva de cum zic eu, devine un pericol pentru democrație”. Nu asta înseamnă societate civilă!

„Oamenii sunt instigați sistematic la violență”

Colegii de generație v-ar putea reproșa că nu v-ați mai implicat...

Eu am avut două experiențe nefericite legate de „implicare” în viața publică. În '90, datorită deținuțiilor politice și domnului Constantin Ticu Dumitrescu, m-am înscris în Alianța Civică. Unde am fost ales și președinte. Am constatat că ceea ce se hotăra la nivelul conducerii nu avea legătură cu ceea ce doreau și așteptau oamenii, zecile de mii de membri. Liderii gândeau altceva. Ce puteam să fac?

Eu eram un simplu student atunci – mai erau câțiva, puțini – iar dâștii erau nume cunoscute, și majoritari în consiliul de conducere. Normal că am plecat, mi-am dat demisia. Nici în ziua de azi nu au dețența să

recunoască lucrul ăsta! Demisia mea nici nu e pomenită în cronologia oficială a Alianței Civice. N-a apărut atunci decât într-un singur ziar comunicatul meu, într-un ziar obscur. Eu vroiam să mă explic. În presă, nimic. Liniște mormântală. Interesant, nu?

Aproape de anul 2000 am fost solicitat de câțiva lideri, din partea cealaltă, de la PUNR și „Vatra românească” – de domnul Mircea Druc în primul rând – care mi-au spus:

„Vrem să facem o reformă, o direcție nouă, vino alături de noi!”. Și iarăși am venit cu un program, cu niște propuneri, cu idei... N-a ieșit, bineînțeles, nimic.

Nu a fost un semnal de alarmă fuziunea PUNR cu PNR?

Sigur că da. Așa cum, în '90, au reprezentat un semnal de alarmă relațiile unora din Alianța Civică cu domnul Petre Roman. Dar eu am fost toată viața un om al dialogului. Am zis: nu se știe, poate se face ceva pozitiv.

Poate electoratul v-a judecat. Poate a spus că omul care a luptat în Piața Universității pentru libertate stă alături de Virgil Măgureanu, cel pe care l-a acuzat că a condus represiunea...

Pentru că oamenii sunt instigați sistematic la violență, de data aceasta la o violență mentală, de atitudine. Oamenii s-au dezobișnuit să mai accepte că totuși există nevoia unui dialog, a unei cooperări, cât este ea posibilă. Nu pot să spun înaintea de a avea un dialog că nu se poate face nimic.

Eu sunt obligat să accept și să promovez dialogul și conlucrez cu oricine dacă este o cauză utilă poporului român. Ceea ce a fost ticălos a fost că toată lumea a scris că eu aș fi fost candidat la Președinție din partea

lui... Măgureanu. Eu nici măcar nu am candidat iar majoritatea liderilor din acea grupare s-au înscris în Partidul Democrat și au devenit susținători ai domnului Băsescu. Dar acum sunt buni, desigur... Doar eu am fost rău, că am discutat cu ei... Penibil!

„Nu candida Măgureanu și eu îl susțineam, era invers”

Ați fost un instrument al lui Măgureanu?

Măgureanu nici nu știa de demersul lui Mircea Druc (fost lider al PUNR, care l-a convins să candideze la Președinție)! Ei nici nu se uniseră (PUNR cu PNR – n.r.), partidul lui Măgureanu avea alt candidat.

A apărut alături de dumneavoastră...

Și-a asumat candidatura. Nici nu mai avea ce face. Doar să se retragă el. Ce putea să facă? Comentatorii de atunci se făceau că uită un lucru esențial. Nu candida Măgureanu și eu îl susțineam, era invers.

Ați avut vreo discuție în contradictoriu cu Măgureanu?

Nu. Când mi-au spus cei de la PUNR că vine și Măgureanu în combinația asta, am avut o discuție de trei minute. M-a întrebat un singur lucru, cum văd eu dialogul politic, dacă voi bloca dialogul cu anumite partide. Dimpotrivă, eu chiar doresc să fie dialog. Sunt convins că n-o să găsim în România altă soluție decât prin dialog. Vorbind separat toți, n-o să avansăm nicăieri.

„Securitatea m-a vrut colaborator”

Se spunea că ați fost infiltrat de Securitate în cercul lui Petre Țuțea...

Da, eram infiltrat de când eram mic... Ce mizerie! Am tot cerut la CNSAS să-mi dea dosarul. Apar prin presă materiale despre bătrân (Petre Țuțea – n.r.), despre alți colegi care au fost cu mine la el, tot felul de materiale, numai dosarul meu nu vor să-l dea. Adică nu vor să mi-l dea mie.

Nici când era Ticu Dumitrescu acolo?

Nu mi-a dat nimeni nimic.

Dar e o obligație legală. Nu văd cum de nu vă răspund...

Cine respectă legea?! E singura disfuncție a acestui Consiliu? E una dintre cele mai mari greșeli care s-au săvârșit în România. Au îndreptat toate țințele împotriva victimelor. În loc să ne ocupăm de construcția etică a societății, ne ocupăm de niște victime, terorizați de un sistem nenorocit... Eu, unul, nu am semnat niciodată nimic.

Dar vi s-a propus?

Da, mi s-a propus și am refuzat să semnez. Dar nu consider asta un motiv de laudă. Unii au semnat, alții nu. N-are nicio importanță dacă au semnat sau ba. Important este dacă cineva a făcut rău semenilor săi, nu dacă a semnat o hârtie comunistă sau securistă care nu înseamnă nimic.

Ce v-au întrebat?

Au vrut să colaborez cu ei, cum făceau cu foarte mulți.

În 1987 v-au arestat.

Am stat vreo săptămână în interogatoriu la Securitate. Le-am dat sute de pagini de declarații. Nu s-a întâmplat nimic grav, s-au comportat relativ civilizată. Le-am spus tot felul de bazaconii. Mă întrebau ce ne spune Petre Țuțea, Ioan Alexandru, Ion Coja. În general, despre acești trei oameni îmi puneau întrebări. Pentru că ultimii doi, la cursurile lor, vorbeau de Țuțea. Îi îndemneau pe studenți să-l ajute. Eu îl duceam la plimbare, îl slujeam, și aceasta a fost o șansă și o bucurie enormă pentru mine. Am avut ocazia să-l ascult și să învăț enorm de la dânsul. Țuțea de la Securitate erau îngrijorați că se forma acolo o grupare, că veneau mulți oameni să-l vadă, să-l asculte.

Ați simțit că sistemul este pe final?

La urmă, așa am avut sentimentul. În '89 deja se simțea. Îmi amintesc o discuție cu Petre Țuțea, cred că era prin '88, spre final, în care mi-a spus ca la viitoarele alegeri să votez cu liberalii, că tocmai ce s-a înscris în partid.

Spunea că liberalii au venit primii, că altfel se înscria la țărăniști...

Exact! Vorbesc de anul '88 – atunci credeam că e o glumă. Atunci mi-a spus asta cu liberalii, că trebuie să susținem o astfel de direcție, în principal din punct de vedere economic. Mi-a vorbit mult despre ce măsuri economice trebuie luate, dânsul fiind un economist de mare clasă. Avea un discurs extrem de aplicat la realitățile economice. După Revoluție, mi-am adus aminte ce viziune excepțională a avut încă de atunci.

Ar fi bună acum?

Oh, Doamne!

Aveți notițe?

Foarte puține. Îmi luam frecvent notițe după discursurile sale dar, când m-au arestat prima oară, am distrus tot. Mi-era frică pentru dânsul. Mi-era teamă să nu mi le găsească Securitatea și să le folosească împotriva lui. Tinerilor de astăzi le este foarte greu să înțeleagă o societate a terorii.

„Peste 20 de ani vom scăpa de impostură”

Cum vi-l amintiți pe Petre Țuțea?

Ca pe o lumină. Am avut foarte mult noroc să fiu aproape de astfel de oameni, modele culturale, etice, spirituale, științifice. Petre Țuțea, Ernest Bernea, Mihai Pop, Părintele Cleopa, Patriarhul Teoctist... Oameni cu o statură morală covârșitoare. Societatea noastră a avut și are asemenea oameni. Problema este că foarte multe dintre valorile noastre autentice nu sunt promovate. Accesul lor este obstrucționat. Unii și alții le-au ocupat locul...

E vorba de mica impostură.

Absolut! E vorba de tot felul de indivizi care se promovează între ei. Scriu în ziare unii despre alții, sau vorbesc la televizor și creează senzația că aceasta este elita intelectuală. Drama este că printre ei sunt și oameni valoroși, ceea ce mărește confuzia...

Mulți tineri simt nevoia unui nou partid politic...

Zonele decizionale politice – și nu numai – sunt ocupate precumpănitor de moștenitorii regimului Ceaușescu. Nu mai e loc de atâtea cumetrii, încuscri și cârdășii. Procesul de refacere a unei echilibrate dispunerii a potențialului intelectual și managerial va dura încă două decenii de acum încolo. Lumea nu prea a înțeles ce bolborosea, prin '90, nefericitul acela de Brucan, cu termenul său de 20 de ani... Ăla se referea la perioada necesară pentru instalarea lor la putere și secătuirea țării, nu la timpul necesar construcției unei societăți sănătoase.

Perioada naturalmente necesară pentru o reechilibrare a distribuției valorilor este de aproximativ 40 de ani, după cum ne învață experiența biblică a evreilor lui Moise. Viața își urmează cursul și apele se vor mai separa, lucrurile se vor mai limpezi, oamenii vor începe să descifreze mai ușor și mai repede propaganda exercitată asupra lor. E un proces care durează.

Tinerii sunt frustrați și aleg să plece din țară.

Și eu și colegii mei am fost tineri, dar nu ne-am gândit să intrăm tam-nesam în Guvern. Deși unii dintre noi ar fi putut. Nu ni s-a părut un tip de abordare serios. Tinerii, în primul rând, trebuie să se pregătească. Asta am cerut între 1990 și 1995, să facem școli în care să formăm oameni, la modul serios, să devină profesioniști. Nu să învețe doar propagandă și trăncăneală!

Este vorba de „Mișcarea pentru România“?

A fost o mică încercare care s-a prăbușit. Am și greșit, nu aveam experiență. Vina este exclusiv a mea, nu dau vina pe nimeni. A fost o intenție tinerească de a face o școală de pregătire. Au fost oameni diverși dispuși să participe. Eu am căzut în capcana unei propagande căreia nu aveam cum să-i fac față. Și am făcut greșeala asta a tinereții, de a avea o părere prea bună despre disponibilitatea elitei noastre intelectuale, căreia i-am acordat o prea mare încredere.

Mă așteptam să fie mult mai eficientă și să înțeleagă mai bine ce trebuie făcut. Dânșii au avut alte viziuni. Din păcate, viața a dovedit că eu am avut dreptate. M-aș fi bucurat să fi greșit eu, iar oamenii de elită din anii '90 să fi optat pentru formule eficiente care să ducă la o dezvoltare a României. Nu s-a întâmplat așa.

„Nu am crezut în ceea ce propunea CDR”

„Nu am crezut în ceea ce propunea CDR”

Ce efect a avut Piața Universității asupra dezvoltării ulterioare a societății românești?

Lumea care crede că tinerii din Piața Universității au pierdut vremea pe acolo ar trebui să se gândească ce s-ar fi întâmplat în România dacă nu exista acel moment. Așa de bine, de rău, clasa politică a fost constrânsă să o ia pe un drum pe care, inițial, îl respinsese. Fără Piața Universității, azi Bucureștiul ar fi fost un fel de Chișinău, dacă înțelegeți ce vreau să spun.

De ce mulți dintre cei care au fost în Piața Universității au ales să emigreze?

Cred că au fost mânați atât de dezamăgire, dar și de un soi de instinct. Au plecat foarte mulți dintre tinerii care construiseră structuri studentești, care deja se inițiaseră în acest tip de management organizațional.

Și-au dat seama că nu se poate face nimic. Eu am făcut greșeala să acord în continuare credibilitate elitelor noastre, în speranța că se va face ceva. Un exces de optimism în raport cu colegii mei. Unii nu l-au avut, spunând că toți sunt o apă și un pământ, și au plecat. Alții n-au plecat, dar s-au retras complet, își văd de profesiunile lor.

Unii vă reproșează...

Știu, foarte mulți, că nu m-am dus, că nu m-am băgat, că n-am făcut nu-știu-ce minuni pe acolo... Eu le-am spus că, dacă ceea ce fac politicienii e ceva serios, atunci o să meargă și fără mine. Dar nu e ceva serios. Ce m-au certat... Am văzut cum s-a constituit Convenția Democratică, un fiasco în pregătire. M-au acuzat că sunt trădător, că nu l-am susținut pe Emil Constantinescu.

Le-am zis: „Să de-a Dumnezeu să greșesc eu și să iasă ceva bun, pentru că dacă e să se realizeze ceva, se va realiza și cu mine, și fără mine. Nu pot să mă duc, nu cred în ceea ce ei propun.” Senzația mea este că din cauza unor sechele care cad asupra întregului bloc elitist nu a fost posibil să apară o altă construcție. Nu s-a putut. Din cauze obiective.

Dacă mergem cu analiza mai departe, putem să discutăm de tranziția societății românești, care nu a început acum, ci acum 300 de ani. Noi suntem în tranziție de când Imperiul Otoman ne-a adus pe cap administrația fanariotă.

Încă plătim „polița”?

În mod sigur tragem ponoasele unui șir lung de erori, multe impuse din afară, pe fondul dominației străine, dar reluate și întărite de erorile elitelor noastre, că și noi suntem părtași la aceste erori. Noi trebuie să o luăm mereu de la capăt. Dar sunt optimist pentru ceea ce se va întâmpla în următoarele decenii. S-ar putea ca, datorită și condițiilor impuse la nivel european sau mondial, să cunoaștem și un alt tip de evoluție.

Lumea s-a săturat de așteptat.

Trebuia să facă ceva de acum 20 de ani!

Putem culpabiliza întreg poporul?

Nu culpabilizez pe nimeni. Anumite lucruri sunt chiar obiective. Intervenția în macrosistemul socio-administrativ statal nu se face de pe o zi pe alta. Trebuie răbdare și construcție. În primul rând, pregătire, multă muncă. Nu sunt de-ajuns trei broșuri și două căutări pe Google ca să înțelegi cum se conduce o țară. Și nu numai țara, ci și o întreprindere, un ONG, cum se construiește un proiect, cum e să administrez niște resurse – nu-i deloc ușor.

„Butaforie, bășcălie, bufonerie”

Perioada 1920-1939 a fost una relativ bună. În acești 20 de ani de după 1989 ce s-a întâmplat?

Ei, nici în perioada interbelică nu a fost chiar o feerie... Pe lângă succese și realizări incontestabile, au fost și jafuri politico-economice, abuzuri, violențe grave și erori politice catastrofale. Din păcate timpul a fost scurt și realizările acelor ani au fost zdrobite de război și apoi de instaurarea comunismului. Amintiți-vă de anii 50, cu crimele sale odioase și cu impostura ridicată la nivel de politică de stat!

După 1989 s-a reluat ciclul specific anilor 50. E drept, acum oamenii de valoare nu mai sunt aruncați în pușcărie, dar mulți sunt împinși, prin mecanismul de anti-selecție, spre exil economic sau marginalizare. Situația e, desigur, mai bună decât în timpul lui Stalin, dar nu datorită meritelor administrației românești, ci pentru că așa e mersul vremurilor. În '50 trebuia să acționăm potrivit logicii marxist-leniniste, acum avem alt reper, un alt tip de comportament, democratic, respect pentru drepturile omului. E un pas în plus. Dar până să ajungem la respectul valorilor, trebuie să mai muncim și noi puțin, să contribuim un pic la asta. Sunt foarte mulți oameni de mare competență ale căror expertize nu sunt promovate, iar cei mai mulți dintre ei nu sunt cunoscuți decât în cercuri extrem de restrânse, pe specializări. Dezbateră publică este dominată agresiv de o mână de activiști publici, intens promovați și prezentați cu îndărătnicie drept „autorități” moral-culturale absolute. Dacă, însă, ar fi examinați cu mai multă atenție, lumea ar descoperi că mulți dintre acești specialiști nu prea se pricep la nimic și nici nu au realizat nimic în toată viața lor.

Ce-i drept, însă, sunt foarte vocali. Ei știu ce partid e bun și care nu, cine trebuie să fie președinte și de ce, cum trebuie să vindem noi toate întreprinderile. Interesant că, după ce soluțiile recomandate de ei se dovedesc falimentare, exact aceiași oameni sunt iarăși prezenți, de data asta pe post de... critici vehemenți! După care iarăși ne trântesc noi recomandări... Și tot așa. Un cerc în toată regula.

Ei sunt lângă puternicii zilei...

Ei sunt o anexă a puterii. Administrația noastră statală, ca macro-sistem administrativ, trăiește în această butaforie de 20 de ani: o schelă șubredă acoperită cu pânză spre a avea aparența unei construcții încheiate, care are doi vectori dominanți de comportament public: bășcălia și bufoneria. Iată cei trei B: o butaforie care acționează prin bășcălie și bufonerie. Asta e, din păcate, dominantă vieții noastre politico-culturale.

Ați uitat un aspect: agresivitatea.

Aici aveți mare dreptate! Tipul lor este esențialmente agresiv, agresivitatea fiind o trăsătură specifică fanarioților de pretutindeni. Avem noroc că sistemul mondial este predominant democratic. Altfel am fi din nou pe primul loc în Europa la numărul de deținuți politici. În plus, există azi alte posibilități de comunicare, s-a dezvoltat internetul, există posibilități care vor fi exploatate de oamenii inteligenți și cinstiți. Din această muncă se vor dezvolta sisteme, mecanisme proprii. Și ușor, ușor, statul va fi reformat și reorganizat. Noi acum suntem încă în suspensie.

„Mi se propune periodic să intru în politică”

Vi s-a propus recent să intrați în politică?

Mi se mai propune din când în când. Le spun mereu, cu prietenie, că nu îmi doresc așa ceva. Am avut două tentative în trecut, și experiențele de atunci m-au convins că încă nu există interes pentru construcția unor instituții politice – cel puțin așa cum cred eu că ar trebui să fie edificate într-o țară europeană. Am încercat, prima dată, acum 18 ani, cu Alianța Civică. Am demisionat după două zile.

Mai târziu, acum vreo zece ani, am avut discuții cu PUNR și cu Alianța Națională, dar am discutat două luni degeaba. Bine că măcar acolo nu am apucat să mă înscriu, așa că n-a fost nevoie să demisionez. Lumea noastră politică a rămas aproape neschimbată de două decenii încoace și nu am naivitatea să cred că se va schimba dacă îmi voi face eu apariția pe-acolo. E nevoie de mult mai mult decât un singur om pentru așa ceva.

Asta la nivel înalt, dar mai jos?

Între noi, jos, putem vorbi de proiecte. Sunt destule, chiar am și publicat câteva. Deh, romantism... Noi doi putem fi arhitecți extraordinari, dar dacă o instituție sau o comunitate nu e interesată să facă acea construcție, putem face pe hârtie o mie de planuri minunate, le facem degeaba. Lumea o să-l angajeze ca arhitect pe nea Cercel Doi Lei, care va proiecta aceleași strâmbăciuni ca și până acum. Asta e viața.

Ce să facem... „Constructorul” de care vorbesc este un segment al factorului decizional. Acest segment trebuie să decidă: „M-am săturat să fac maghernițe și clădiri strâambe! Hai să facem și noi o casă!” Dar ei încă nu gândesc așa. Sau poate or gândi și eu nu am auzit. Oricum, nu e problema mea, nu stă în sarcina mea. Nu am făcut parte din nicio instituție a statului român și nu am nici un amestec în deciziile acestor instituții.

În această logică, de ce n-am pleca definitiv din țară?

Nu, ne vedem fiecare de treabă. Eu îmi văd de munca mea și sunt la dispoziția celor care au cu adevărat nevoie de mine. Nu e nevoie să fac politică pentru asta. Și ca mine sunt sute și mii și milioane de oameni.

Dar oamenii sunt dominați de lehamite.

Da, probabil că sunt și sătui de atitudinea elitelor acestea conducătoare, care se comportă cel mai adesea așa cum știm cu toții...

Și pe care oamenii nu-i mai suportă...

Oamenii îi vor uita pe aceștia, așa cum se întâmplă întotdeauna. Dacă întrebăm oameni fără o pregătire foarte specializată cine făcea parte din elita conducătoare acum două sute de ani, nu ne va spune nimeni niciun nume. Habar n-au. Aproape toți sunt dispăruți în uitare.

Popoarele rețin doar personajele înalt semnificative. Venind mai aproape de zilele noastre, cine-i mai știe pe „marii” anilor '50? Doar câțiva istorici atenți la detalii. Poporul i-a uitat și așa o să-i uite și pe ăștia, săracii, dacă nu fac nimic. Pentru că poporul acesta își duce viața lui în continuare, fie că le place conducătorilor, fie că nu. Este un popor multimilenar și traseul său nu se oprește la comanda nu-știu-cărui grupuscul.

„Nu murim, nu am nicio teamă de asta!”

Elitele se plasează într-o realitate paralelă?

Uneori elitele se plasează, sinucigaș, în afara realității. Sunt ca ăia veniți de la Istanbul să adune taxe și impozite. Problema la noi este dacă zona deciziei reale, care e restrânsă, optează pentru o formulă de construcție serioasă care să opereze și să utilizeze valori și să elaboreze un plan pentru țara asta sau o să meargă așa, anapoda. Indiferent de aceștia, România va trăi în ea însăși în continuare, pentru că România nu înseamnă statul român, să ne înțelegem.

Această organizație statală mai are mult de lucru până să ajungă la nivelul care să-i dea dreptul să vorbească, nu juridic sau administrativ, ci moral și efectiv în numele României reale. Să nu uităm că românii au putut trăi foarte bine și fără stat, iar state mult mai puternice au vrut, fără succes, să-i disloce și să-i aibă sub control.

Să facem un tablou al României profunde: manele, cocalari, impostori etc... E România profundă pe cale de dispariție sau e doar o percepție?

Aia nu e România. Ce înseamnă, pentru dimensiunea unui popor, că nu-știi-ce cântecele sunt la modă sau cine-știe-ce nepricepuți apar temporar în prim-planul efemer al unei vieți publice tip „Mambo Siria”? Peste 50 de ani toate vor fi uitate așa cum dumneavoastră ați uitat o durere de cap care v-a necăjit câteva minute acum trei luni. Ce, dumneavoastră puteți fi redus la cele două minute în care aveți o trecătoare indispoziție?

În biografia poporului român ăștia de-acum nu sunt nici măcar o gripă, sunt o amărăță de migrenă. Poporul român are, pe de o parte, o memorie fabuloasă, dar și o forță zdrobitoare incredibilă. Pot fi perioade de 20-30 de ani în care unii au impresia că ne clătinăm. Eh, ne-am mai clătinat și noi uneori, dar nu pentru mult timp. Mulți ne-au cântat prohodul, dar la parastatas au constatat că ei erau, săracii, cei care își dădeau duhul. Nu murim, nu am nicio teamă de asta.

Nu sunteți prea optimist?

Deloc, sunt doar realist. Să nu confundăm trăirile și experiențele și necazurile noastre temporare cu percepția poporului în ansamblul său. Sunt lucruri net diferite. Poporul român nici nu observă mărunțișurile acestea care unora li se par mărețe: nu-știi-care ministru, nu-știi-care deputat, nu-știi-care sultan. Și toate popoarele sunt așa.

Ele pot răbda un sistem nedrept, o administrație opresoare, dar, de fapt, aproape că nici măcar nu le observă. Popoarele sunt partenerii lui Dumnezeu, nu ale ONU. La ONU se duc președinți, miniștri. Popoarele fac parte din altă „organizație”, care e eternă și nemuritoare.

Multă lume aștepta implicarea lui Marian Munteanu într-un proiect social. Evitați să discutați despre anumite persoane. Vă e teamă de cineva?

Nici poveste! E adevărat că unele instituții dau, uneori, semne, că le preocupă modesta mea persoană. Le urez tuturor sănătate. Nu mă ocup de o persoană sau alta anume, pentru că pur și simplu nu mă atrage acest mod de abordare a problemelor. Și, nefiind implicat în niciun fel de acțiune politică, nu mi se pare de folos pentru nimeni să mă amestec în conflictele actuale. N-ar avea niciun rost.

Mergeți în logica poporului?

Așa mi se pare normal. Când eram student, am fost alături de generația mea, și atât cât ne-am priceput, am încercat să fim utili societății românești și valorilor sale constitutive. Acum, ca profesor, împreună cu mulți alți colegi de generație, trăiesc retras în profesiunea mea, încercând să fiu, astfel, de o cât de mică utilitate semenilor mei.

„Trebuie să ne întoarcem la clasici”

Cum credeți că ar caracteriza Petre Țuțea situația în care ne aflăm?

Probabil: „Ce merităm aia avem!” Bătrânul aducea întotdeauna elogii marelui popor român, pe care-l iubea și-l respecta, dar avea și critici severe la adresa concetățenilor săi. Prin „Ce merităm aia avem!” ar fi putut spune că, dincolo de condiționări obiective, de intervenții nefericite cărora noi le-am căzut victime, avem și partea noastră de vină pe care trebuie să ne-o asumăm. Atât putem, atât facem.

Dacă ar fi destui oameni cu adevărat preocupați de acest simțământ al datoriei, dacă oamenii vor reînvia să respecte ceea ce ne definește cu adevărat, atunci lucrurile se vor îndrepta. Cât timp poporul acesta, prin puterile lui reale – care stau în familii, în instituțiile sale comunitare, care nu trebuie confundate cu cele administrative – întârzie și se complăce în stadiul în care se găsește acum, înseamnă că asta trebuie să avem. Trebuie să ne întoarcem la clasici....

Și Eminescu e considerat depășit...

Sunt ignoranți care nu înțeleg nimic. Sunt unii care au citit „Mai am un singur dor“ și cred că l-au înțeles pe Eminescu. E nevoie de ceva mai mult...

Public, numai Tudor Gheorghe își mai asumă rolul de restituitor de tradiții...

Tudor Gheorghe este un truditore de mare talent în slujba culturii române autentice și, prin tot ceea ce face, o valoare a elitei artistice reale.

Putem exporta spiritualitate în Occident?

O facem de 2000 de ani!

Dar occidentalii nu ne cunosc...

Nu trebuie. Dacă eu vreau să ajut un bolnav, trebuie să scrie neapărat în ziare?

În contextul actual, se așteaptă ca România să vină cu ceva.

Acolo e vorba de statul român, cu precaritățile și erorile sale. România însă participă permanent la fluxul neconținut al vieții spirituale a continentului și a lumii. Cu puterile noastre, atâtea câte sunt, cu valorile noastre, atâtea câte sunt. Că ele nu sunt recunoscute „oficial”, că nu se dau diplome sau medalii e puțin semnificativ în raport cu rolul nostru în simfonia popoarelor acestei lumi. Dumnezeu le vede pe toate, așa cum sunt.